

OBSAH.

Předmluva I. — IX.

I. Groše pražské.

Jubilejní rok 1300 a jeho nálada 1; zaražení měny grošové Václavem II. 3; peníz průkopníkem svobody v řádu společenském 4; starší názory na dobu posledních Přemyslovců; jejich neoprávněnost 5. — Ustrojení společenské pozdějšího středověku: řád „trojího lidu“ 6; domněnky o jeho pozdním vzniku a původní svobodě obecné 8; také stará doba knížecí v Čechách zná tvrdé dvouvrství sociální 10; svobodní bojovníci a lid nižší 11; tíha vlády knížecí 15; malý význam peněz v životě hospodářském 19; převraty 13. věku 20; pevnější vyhranění tříd společenských 21; jeho výhodnost pro nižší vrstvu 22; reluce a její význam pro vznik jednotnějšího práva poddanského 23; řád lánový 24; smlouvy lokační 27; úrok, dávky mimořádné a soudní 28; pevnější ustálení vesnického ovzduší 32. Pohyblivost šlechtické vrstvy 33; roztržštěnost jejich zboží 34; peněžité renty podkladem postavení vyššího stavu, jeho odcizení hospodářské výrobě 36; souvěké nazírání na peníz a movitý kapitál 39; význam věcí těch pro zjemnění rytířské kultury 41. Vznik měst předpokladem nové dělby národní práce 42; vztahy jejich k venkovu 43; souběžnost a vzájemná podmíněnost vývoje městského i vesnického 45.

Příčiny převratu; příliv cizích kolonistů 47; působí v oblasti české účinněji než v sousedství 49; význam důlního bohatství našich zemí 50; rychlý rozvoj našeho hornictví 51; Kutná Hora 52; spekulativní činnost podnikavých jednotlivců 55; dvojí vrstva obyvatelstva měst 58; patriciát a jeho kapitalistická výbojnost 59; těsná souvislost jeho s hornictvím a mincovnictvím 60; zisky lokační 61; pohyblivost patriciátu a jeho sklon k Praze 63; rozvoj obchodní 64; úvěr a lichva 66; nájmy statků venkovských 68; feudální sklony v patriciátu 69; měšťan velkostatkářem 71; vzrůst sebevědomí a politické snahy německého živlu 72. Podíl českého lidu na hospodářském přerodu; jeho značná přizpůsobivost 76; české obyvatelstvo měst 78. Následky hospodářského rozvoje pro politické dějiny české 79; změněný poměr k říši německé 80; evropská moc posledních Přemyslovců a její souběžnost s mocí souvěkých Kapetovců 82; hospodářské předpoklady zjevu toho 84; bohatství českých králů 85.

Středověké mincovnictví 87; jeho zaostalost a zrůdný vývoj 88; české denáry a brakteaty; škody z nestálé měny v životě hospodářském 91;

první pokusy o nápravu 94; groš italský a francouzský 95; Václav II. hodlá zarazit novou mincí „věčnou“ a plnováznou 96; obtíže podniku; stará organizace mincoven 97; přivolání Florenčanů do Čech 100; rozpínavý kapitalism florentský 101; Rinièri, Appardo a Cino 103; počátek jejich činnosti v zemích českých 104; groš pražský 105; jeho úspěch v zemích sousedních 107.

II. Král a panstvo české.

Soud dějepisců o osobnosti a schopnostech Václava II. 108; chorobná přirozenost krále 109; jeho nesnadná přístupnost a náladová rozechvělost 111; poměr k mništvu a asketické sklony 113; ctižádostivé sebevědomí 114; milovnost nádhery, umělecký zájem 115; minnesang a literární družina 117; erotický život 119; protikladné nálady dokladem jemné ostružnosti duševní 120; všestranná zvidavost vědecká 123; záliba ve vědách právnických, právo horní 125; svízelnost poměrů českých při počátku vlády Václavovy 127; trvalý zápas se vzrostlou mocí panskou 129.

Panstvo české v 13. věku 130; pán, župan, a župa 131; feudální základ župních řádů českých v době knížecí 132; zemská beneficia a jejich držitelé 133; odlišnost staršího županstva od pozdější šlechty, stavovsky vyhraněné 140; příčiny nedokonalého vývoje feudalismu u nás 143; vítězství svobodné dědiny nad statkem služebným 144; vývoj svobod zemských 146; obmezení zvláště panovnické 147; t. zv. iura Conradi 148; zvyk zemský a změněný ráz soudů provinciálních 150; vliv nových svobod na přerod županstva v panstvo 152. Latifundia na půdě kolonizační 153; jejich výprosný původ 154; základ moci panské v obratném užití hospodářského převratu 888; význam hradů 157; zbrojné družiny a ministerialita 159; závodění o úřady zemské 163; jejich kumulace a zcizování služebných statků 164; dvůr královský a vláda ústřední 166; velmožné postavení předních pánů 167; jejich styky s cizinou 169; příbuzenské svazky se šlechtou říšskou 170; cizí živly v panstvu českém 172; poměr panstva k ostatnímu zemanstvu 174.

Nebezpečí vzrostlé moci panské pro korunu 176; zápas principu monarchického s oligarchickým 177; obranné protředky moci královské a její „dominium speciale“ 178; oblast moci komorní 179; opora o duchovenstvo 180; tvalý vzrůst majetku církevního v Čechách 181; různotvárnost duchovní společnosti v 13. věku a její vnitřní spory 183; poměr k světskému panstvu 186; obrana proti útiskům; ministerialita a manství ústavů duchovních 188; fojtství 189; utíkání se do ochrany panovnickovy 190; královské panování nad temporalii církevními a zisky z toho komoře plynoucí 191; zápas mezi panstvem a korunou na nové, složitější základně 191.

Zpětný pohled na dobu Václava I. 195; zápas let 1247–1249 a vítězství královo 196; nová berně obecná 197; poměr Přemysla II. Otakara k panstvu českému 199; výchovné snahy královy 200; jeho revindikační úsilí 201; soutěž na poli kolonizačním 202; péče o mír zemský a regál horní 204; novotářství na poli zákonodárném 206; řídkost účelné legislativy ve středověku 207; Přemyslův pokus o nový svod práva zemského 208; zřízení soudu

zemského 209; příměr k parlamentu pařížskému 210; původní ráz soudu beneficiárů pražských 212; slouží více koruně než zájmům stavovským 213; jeho souvislost se soudnictvím městským; vznik desk zemských 215; domnělé zřízení krajů Přemyslem II. 216; činnost a postavení viliků královských 218; infamační činnost konšelů městských 219; význam měst pro správu království 220. Nevůle panstva proti králi 221; povstání Vítkovců a jiných velmožů 222; spor o jejich pokoření a pád Přemyslův 223.

Kritická chvíle a nebezpečí rozvratu 224; součinnost panstva při uklidnění země 225; význam věci té pro další vývoj ústavní 226; pozemštění soudu pražského a upevnění obce zemské 227; vzájemná soupeřstva skupin panských a doba moci Závišovy 228; pád Závišův a vliv zmatků těch na vývoj Václava II. 229; jeho nedůvěra k velmožům českým a povolání Arnolda Bamberského 231; nový režim; vztahy královny k soupeřícím skupinám panským 232; revindikace zboží komorního 234; důvěrníci královi z domácí šlechty 235; vznešení duchovní němečtí v radě královské 237; Petr z Aspeltu 239; jiní dvořané duchovní 242; Gozzo Orvietský 243; zvláštní postavení řádu cisterciáků 244; jeho pevná organizace a německý ráz české odnože 245; Heidenreich Sedlecký a Konrad Zbraslavský 247. Námezdné rytířstvo německé v službách Václavových 248; význam úřadu podkomořského 250; Purkart, purkrabí Magdeburský, podkomořím 252. Přísežná rada dvorská 253; podíl králův na správě ústřední 255; podobnost vlády jeho s vládou Filipa IV. Francouzského 257; absolutistické sklony a nové pochopování úkolů monarchie 258; snahy o zvětšení pravomoci korunní vůči soudu zemskému 259; plán soustavné kodifikace platného práva v Čechách 260; podobné zjevy v jiných zemích 261; zásadní odpor panstva 262; snaha o zřízení vysokého učení v Praze 263; péče o „dominium speciale“ a právo horní 264; podíl na bohatství církevním 266; péče o rozkvět měst 267; důchody z měst plynoucí 270; statky komorní 272; nájmy vilikačnické 273; správa berní 275; urbura 276; úvěr královský a nesnáze správy komorní 277; podíl patriciátu na ní 278; vzrůst sebevědomí předních měšťanů 279.

Celkový ráz vlády Václava II. 281; jeho popularita 282; probuzení národního vědomí českého zvláště v kněžstvu 283; vliv německé kolonisace na věc tu 285; počátky národního písemnictví a projevy slovanské vzájemnosti 286; protiněmecká nálada v společnosti laické 287; význam vlády Václava II. v tomto směru 289.

III. Koruna polská a uherská.

Roztříštěnost Polska v 13. věku 291; naděje na obnovení národní jednoty 292; polská otázka v politice Přemysla II. 293; jeho poměr k říši římské 295; manifest králův k Polákům 297; změněný postup Václava II. 298; získání Krakovska 299; posláni Alexiovo do Říma 301; jeho nezdar a korunovace Přemysla Velkopolského 302; odpor Václavův proti tomu 303; Vladislav Lokýtek 305; využití jeho nesnází Václavem II. 307; smlouva v Klęce 308; duchovenstvo velkopolské proti Lokýtkovi 309; nabídka koruny polské králi českému 310; poměr Václavův k říši německé 311;

Albrecht mu dává Polsko v léno 312; přípravy k tažení do Hnězdenska 314; zasnoubení s Rejčkou 315; rychlý úspěch válečný 316; poměry pomořanské 318; korunovace v Hnězdně 319; protiněmecká nálada v Polsku 320; ráz českého panství v zemích polských 322; oblast přímé vlády a poměr k Piastovcům 323; čeští starostové v Polsku 325; jejich počet a osobnosti 327; způsob jejich vlády 330; poměry hospodářské a rozšíření grošů pražských 332; vyhlídky českého panství v Polsku 333.

Stát uherský a český v 13. věku 334; rozvrat poměrů v Uhrách 336; nastoupení krále Ondřeje 338; zápas o korunu s Anjouovci 339; uherská politika Bonifáce VIII. 340; znenáhlé upevnění moci Ondřejovy 341; aliance s Habsburky a Přemyslovci 342; Řehoř Bodod 343; smrt Ondřejova 344; bavorská kandidatura 345; nabídka koruny českému následníkovi 346; úvahy o ní na dvoře českém 347; volba Václavova a poselství do Brna 351; uvítání v Hodoníně 352; Matouš Trenčanský 353; korunovace 354; dojem v Evropě 355.

Počátky české vlády v Uhrách 356; papežský legát Mikuláš 357; jeho první zprávy z Uher a odpověď papežova 358; legát v Budíně a pokus o smírnou dohodu 359; poměr Bonifáce VIII. k Václavovi II.; útěk legátův z Budína 361; posláni Oldřicha z Paběnic do Říma 362; odpověď papežova 363; otázka koruny polské 364; útok strany neapolské na Budín 365; úchvaty Matouše Trenčanského 366; zmatenost poměrů uherských 367.

IV. Proti papeži a králi římskému.

Král Albrecht a Václav II. 369; Albrechtův odpor proti českému panství v Uhrách 370; marné pokusy o smír a spolek s papežem 371; poměr Bonifáce VIII. k Francii 373; jeho zjitření 374; změněná situace po mřu sicilském 376; dohoda mezi Albrechtem a Bonifácem VIII. 377; spolek moci papežské a císařské proti Francii a králi českému 378; rozhodnutí papežské o uherské koruně 380; pohružky Francii a jejím spojencům 381; vyjednávání českého dvora s Albrechtem 382; tajná smlouva Václava II. s Filipem Sličným 383; sebedůvěra českého krále 385; obvinění proti Bonifácovi VIII. 386; hledání spojenců v Němcích 387; spolek s rodem brandenburským 388; poměry slezské 389; uskutečnění sňatku s Rejčkou 390; slavnosti svatební 392; pochybnost spolku s Francií 393; katastrofa Bonifáce VIII. 394; její následky pro českou politiku 395; poslední pokus o smír s Albrechtem 396; požadavky krále římského 397; česká odpověď 398; nezdar jednání 399.

Přípravy Albrechtovy; ačtování krále českého 400; pomoc uherská a sbírání vojska v zemích alpských 401; jednání o pomoc říšskou 403; rytířské námezdnictví německé 404; náklad na válku a nesnáze finanční 407; české verbování v říši 408; otřesení českého panství v Uhrách 409; Václav II. tam táhne s vojskem 410; dobytí Ostřihomě 411; setkání se synem v Budíně 412; rakouský vpád na Moravu 413; ústup Václavův z Uher a jeho následky 414. Průtahy zbrojení Albrechtova 415; spojení vojsk rakouských a uherských 417; druhý vpád do Moravy a jeho hrůzy 418; schůzka v Cmuntu 420; počátek tažení českého 421; postavení Václavovo; návrat

Lokýtkův do Polska 422; hotovost zemská a nedůvěra Václavova k velmožům 423; obranná strategie česká 424; Albrecht před Kutnou Horou 425; Jindřich z Lipé 426; Albrecht marně očekává bitvu 428; jeho ústup z Čech 429; neúspěch tažení 430.

V. Konec Přemyslovců a smrt Albrechtova.

Sklíčenost krále římského 431; jeho zadluženost a spor s Otou Bavorským 432; finanční nesnáze krále Václava 433; správa komorní v rukou florentských peněžníků 434; jejich mocné postavení 435; vzrůst sebevědomí panstva českého za války 436; nové jednání s Francií 437; Ota Bavorský v Čechách 438; spojení s vévody korutanskými 439; nemoc Václava II. 440; jednání o smír s Albrechtem 441; péče o urovnání domácích věcí českých 442; slavnostní landfríd 443; smrt krále a pohřeb 445;

Následky smrti královny 446; obavy před vymřením rodu 447; osobnost Václava III. 448; změna způsobu vládního v Čechách 449; vzrostlý vliv panstva na dvoře královském 450; Petr z Aspeltu a Petr Angelův 451; divoké hospodářství mladého krále 453; nestoudné výprosy dvořanů 454; Raimund z Lichtemburka 455; dojednání míru s králem římským 456; výsledky boje 457; věci uherské 458; abdikace Václavova v Uhrách a její pozadí 459; sňatek s Violou Těšínskou 460; sňatek Jindřicha Korutanského s princeznou Annou 462; úpadek moci české v Polsku 463; obranná opatření Václavova 464; ohrožení Krakova 465; zemská hotovost a obrat v jednání Václavově 466; vliv patriciátu a opatů cisterciáckých; „Thronus regis“ 467; vražda olomoucká 468; domněnky, k ní se pojící 469; její dějinné následky 470.

Dojem v Čechách 472; nepokoj v zemi a bezuzdnost pánů 473; dědická práva Přemysloven 475; naděje Jindřicha Korutanského 476; rok volební a účast měšťanstva při něm 477; kandidatura habsburská 478; volba Jindřichova 479; Albrecht vytýká práva říšská 479; vpád do Čech a bezmocnost Jindřichova 480; přechod pánů českých na stranu habsburskou 481; útěk Jindřichův 482; jednání Albrechtovo s Čechy před novou volbou v Praze 483; poměr Čech k říši 484; jednání o sňatek Rudolfův a věci polské 485; volba a sňatek s Rejčkou 486.

Úspěch moci habsburské 487; výpad do Osterlandu 488; nová úprava panovnické posloupnosti v Čechách; schůze znojemská 489; její dojem v Čechách 490; neoblíbenost Rudolfova; jeho osobnost 491; opatrné hospodářství; splácení dluhů a výplaty zástav 492; nespokojenost českého panstva 493; odpor v jihozápadních krajích českých; Vilém Zajíc z Valdeka 494; říšští odpůrci moci habsburské 496; pokus o jejich úplné zdolání 497; smrt krále Rudolfa; její dočasné zatajení a jednání o vydání Zvíkova 497.

Fridrich Rakouský na Moravě 500; jeho jednání s panstvem moravským 501; dojem smrti Rudolfovy v Čechách 502; volební jednání v Praze; vítězství strany korutanské 503; návrat Jindřichův do Čech 504; jeho obranná opatření 505; závislost na pomoci panstva 506; cena jednotlivých přístupů 507; spolek s Fridrichem Míšenským 508. Král Albrecht táhne do Čech 509; obtíže postupu 510; marné obléhání Hory Kutné 511; získání

věnných měst 512; ústupky jim zajištěné; opěrné body habsburské moci v Čechách 513; Znojmo 514; bilance zápasu 515; nesnáze postavení Albrechtova; postup moci francouzské v říši 516; nutnost úspěchu v Čechách 517; drobná válka zimní; porážka Švábů u Opočna 518; vratké postavení Jindřichovo v Čechách 519; ústupky vynucené biskupem Janem a Jindřichem z Lipé 520; poklesání moci královské a rozvrat hospodářství státního 521; neschopnost Jindřichova 522; Ota Bavorský v Čechách 524; smlouva s Eberhardem Virtemberským 525; vražda Albrechtova 526; její dosah a souvislost s otázkou českou 526; nesnadné postavení Habsburků; úspěchy Jindřichovy 527; změna v úřadě podkomořském v Čechách; rostoucí vliv Jindřicha z Lipé 528; příměří s Habsburky a smlouva znojemská 529; její podmínky a význam 530.

